

HERENDI GÁBOR: TOXIKOMA

Ego kaland

BASKI SÁNDOR

**SZABÓ GYŐZŐ DROGVALLOMÁSÁBÓL HERENDI GÁBOR KÉT ALFAHÍM PÁRHAR-
CÁTÓL FÜTÖTT, SZENVEDÉLYES KÓRHÁZI MELODRÁMÁT FORGATOTT.**

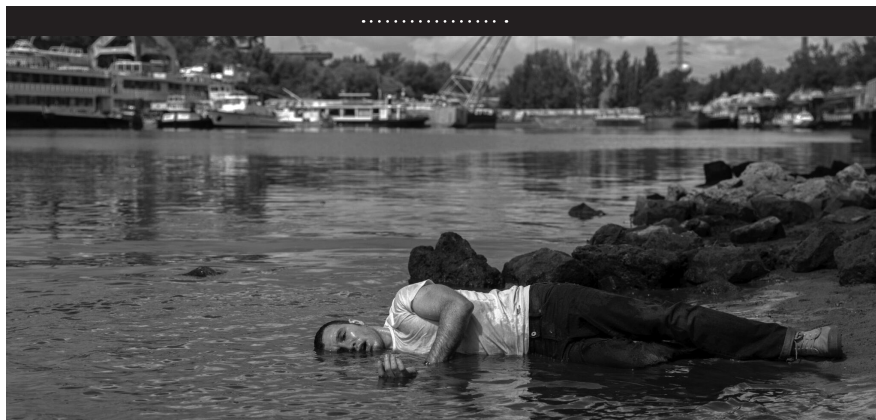
A heroinfilmeknek is vannak kötelező narratív és vizuális sémái. Meg kell mutatni a belövés szertartásszerű előkészületeit, a vénába hatoló tűt, az ekstázis mámoros pillanatait, a családtagok, barátok tehetetlen aggodalmát, a fordulópontot, a szakítást, az elvonás pokoli kínjait és a visszaesést. Ugyanez a történet sokadszorra elmesélve csak akkor lehet izgalmas, ha a prezentáció újszerű és merész, mint a *Trainspotting* esetében, vagy ha legalább a főszereplő különleges valamiért.

Herendi Gábor *Toxikomájának* ebből a szempontból nincs szüksége reklámra, az egyik főszereplő ugyanis az ismert és közkedvelt színész, Szabó Győző, a másik pedig a pszichiáterből tévés sztárrá és bestsellerszerzővé vált Csernus Imre. A színész 2012-ben megjelent azonos című regényének különlegességét nemcsak az adta, hogy sikeres művészként comingoutolt a múltjának addig széles körben nem ismert fejezetéről, de a választott fókusz is. Szabó a könyvben a leszokás gyötrelmei helyett jóval több időt szentel annak, hogy a betépvé átélte kalandjait és hallucináci-

óit minél érzékletesebben adja vissza, illetve elmeséli azt is, mit jelent junkieként létezni a hétköznapokban, kezdve a drogbeszerzéstől az életvitelszerű hazudozásig és önbecsapásig.

A Szabó által Morpheusként emlegetett dr. Csernus is megjelenik a könyvben, de nem társfőszereplőként, hanem csak a változás katalizátoraként. Herendi, a két forgatókönyvíró (Bárány Márton, Gergely Dorka), és a filmet executive producerként jegyző Szabó jól érezték, hogy érdemes lenne a két alfahímnek a regényben csak sejtett egoharcát felnagyítani, és az adaptáció központi konfliktusává megtenni. Előtte viszont Herendi 25 perc alatt kipipálja a kötelezőket a mocskos WC-ben átélt heroinmámortól a nyilvános szétcsúszáson át a családi veszekedésekig. Miután a főhős beköltözik a pszichiátriára, a *Toxikoma* is szinte műfajt vált, a zárt intézetekben játszódó filmek dramaturgiája szerint folytatódik a történet. A megzabolázhatatlan, öntelt színész a *Száll a kakukk fészkére* McMurphyjéhez hasonlóan lázítja a kórházi szigor ellen a betegtársait, csak az ő működése nem feltétlenül pozitív.

„Bátrabb és vagányabb folytatást ígért”
(Molnár Áron)

Herendi filmjének legizgalmasabb megoldása, hogy dr. Csernust is hasonlóképpen árnyalja, olyannyira, hogy egy ponton úgy tűnik, a pszichiáter talán még a sztárbetegénél is toxikusabb és kártékonyabb személyiség. A tagadás fázisában tartó, mindenkit átverő junkie figuráját láthattuk már elégszer, a módszeriben vallási megszállottsággal hívő, a munkát és a magánéletet szétválasztani képtelen doktor már ellentmondásosabb karakter, ezért is lehet tétje az összecsapásuknak.

A Szabó Győzöt alakító Molnár Áron és dr. Csernus megformálójá, Bányai Kelemen Barna más-más stratégiát választottak. Molnár nem imitálja a színész gesztusait, inkább a Szabóra jellemző nyers energiát és arroganciát csatornázza be, míg Bányai úgy próbálja meg Csernus jellegzetes hanghordozását visszaadni, hogy közben azért látszódjon is a hűsvér ember a manírok mögött. A *Toxikoma* legnagyobb erősségét az ő játékok jelentik, de az exdrogos főnővért alakító Török-Illyés Orsolyának, illetve Sodró Elizának is sikerül megrázóan hiteles karaktereket teremteniük. Az autentikussághoz hozzájárul a helyszín is: a börtönhangulatot árasztó kórház ideális díszlete az emberi roncsderbinek, hála Pater Sparrow látványtervezői munkájának.

Háiba ugyanakkor az életségű háttér, ha a történet előrehaladtával egyre több mesterkéltnak ható dramaturgiai eszközzel él a forgatókönyv. A 100%-ban fikciós sztoriszálak és az önméltó kórházi epizódok mellett talán érdemes lett volna nagyobb teret adni Szabó azon tapasztalásainak, amelyek valóban egyediek.

Az kezdettől sejthető volt, hogy a „közönségfilm” legsikeresebb hazai mestere nem egy *Trainspotting*hoz hasonlóan nyers és formabontó drogfilmet fog készíteni, így aligha meglepő, hogy a végeredmény egy, a határokat csak óvatosan feszegető melódráma lett. Csalódást legfeljebb azért érezhetünk, mert a kreatív drogos víziókkal induló film felütése bátrabb és vagányabb folytatást ígért.

TOXIKOMA – magyar, 2021. Rendezte: **Herendi Gábor**. Írta: **Szabó Győző** könyvéből **Bárány Márton** és **Gergely Dorka**. Kép: **Szatmári Péter**. Zene: **Hrutka Róbert**. Vágó: **Király István**. Szereplők: **Molnár Áron** (Győző), **Bányai Kelemen Barna** (Dr. Csernus), **Török-Illyés Orsolya** (Éva), **Sodró Eliza** (Lili). Gyártó: **Tulipán Tündér Produkció**. Forgalmazó: **Vertigo Média Kft.** 124 perc.